4/2015

KNIŽNÍ ZNAČKA

ČASOPIS SPOLKU SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

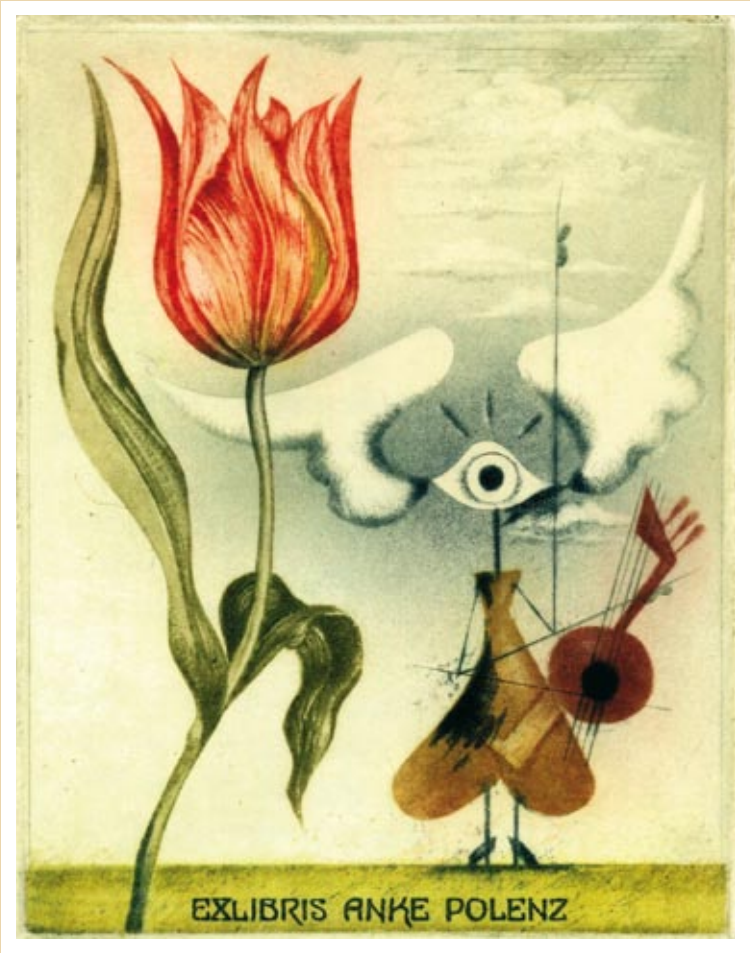

www.sspe.cz

Alena Antonová, Žena se psem, C4+M, 2008

Alena Antonová, Žena se štěňaty, C4+M, 2001

KNIHA JAKO SVĚDECTVÍ UMĚLECKÉ PRÁCE

K 85. narozeninám akad. malířky Aleny ANTONOVÉ.

Pokaždé když jsem vstupoval oknem do ateliéru k akademické malířce a grafičce Aleně Antonové, abych spolu s ní přemýšlel o její tvorbě, bohaté, rozsáhlé, vysoce poetické a laskavé tvorbě, netušil

Alena Antonová, X1/4, 1990

jsem, že budu u dvojích křtin monografie, kterou jsem spolu s umělkyní připravoval pro nakladatele Karla Scherzera. Stalo se! Kniha je svědectvím o naší spolupráci a nikdy by nevznikla, kdyby mi Alena Antonová nedovolila pohybovat se v jejím ateliéru zcela svobodně, pátrat v minulosti a odhalovat drobná tajemství o jejím životě, o jejím intimním světě, o jejích kamarádech a vztahu k přírodě, o lidech, kteří pro ni znamenají přátelství, a o jednom muži, provázejícím ji od mládí až do chvíle, kdy odešel do jiného, věčného ateliéru…

Branka, vlastně okno do tohoto světa, v němž Alenka žije, bylo pro mne vždy otevřeno a pes Říša moudře věděl, že ho budu šimrat pod krkem, a černé kočičky se procházely po satinýrce a po dokončené kresbě a nedbaly laskavých připomínek paní malířky. Věděly svoje, podobně jako já, když Alena odmítala vyhledat kresby – „Vždyť jsou to jen staré kresby," – a já jsem si je stejně vynutil. Taková poctivá kresba vám řekne o umělci často více než hotový obraz, vyumělkovaný a vyštafírovaný, je pravdivá a svědčí o tom, zda její tvůrce umí, má talent, lehkou ruku a citlivé oko, jak říkával pan profesor Emil Filla, u něhož s nadšením studovala. Kresby Aleny Antonové jsou výmluvné a prozrazují široký záběr zájmu umělkyně; najdete mezi nimi květiny od jara do zimy, jak je příroda nabízí, vaše

Alena Antonová, X1/col, 2004

oko potěší záběry krajiny a pochopitelně nechybí ani pes, kočka a kůň. Pravidelně kreslila a dodnes kreslí lidské tělo podle modelu, a žena má prim. Pánové s uznáním ocení její akty, prozrazující, že malířka pronikla nejen do tajů anatomie, ale

dovede navodit tak intimní okamžiky, že fantazie pracuje na plné obrátky.
Taková je kresba Aleny Antonové. A obraz? Má stejnou uměleckou hodnotu a vypravěčskou sílu. S přibývajícími lety se obrazy staly poetickými zázna-

Alena Antonová, C4+M, 2015

my vzpomínek, záznamy nálad, radosti, žalu, touhy a vyznáním citlivého člověka, který veřejně přiznává, že život vezdejší je přes veškeré starosti a nepříjemnosti přece jen krásný a dobrý.
Nesmíme zapomenout, že v monografii nechybí ani grafické listy, které spolu s obrazem a kresbou tvoří jedinečný celek. Jsou obdobného ladění, námětově bohaté a graficky dokonale provedené. Jedinečný celek tvoří linoryty, zachycující lidovou poezii obyčejných lidí a vzdávající poctu významnému učiteli Emilu Fillovi. Překvapí nás nejen kompozičním uspořádáním, ve kterém je písmo propojeno s členitým a bohatým dějem, ale i čistotou linií a vkusnou barevnou paletou, měnící se od námětu k námětu tak, jak to nálada a příběh vyžadují.
Ani suché jehly a návazně lepty se neliší svým provedením, jsou stejně výmluvné, bravurně zpracované, kresebně jisté a nikdy nepostrádají poetický náboj, který je pro Alenu Antonovou tak charakteristický.
Práce v ateliéru byla radostná; byl jsem obklopen díly, jejichž většinu najdete v monografii. Z kuchyně vonělo jídlo, které autorka připravovala, zavoněl i calvados, třpytící se svým tajemným zlatem ve skleničkách, a vyprávění grafičky a malířky Aleny Antonové se měnilo ve věty postupně spojované do odstavců a kapitol, aby v závěru vytvořilo celek hovořící o práci, životě a díle ženy, jejíž dílo je neopakovatelné, lyricky čisté a lidsky laskavé.

Karel Žižkovský

JUBILUJÍCÍ JOSEF WERNER

Josef Werner se narodil 29. 10. 1945 v Kraslicích v Krušných horách, studoval na Akademii výtvarných umění v Mnichově (1970–1975) u prof. K. F. Dahmena a stal se malířem, grafikem a sochařem. Žije a pracuje v Prien am Chiemsee, v půvabném bavorském městě na břehu jezera.
Již během studia se projevila jeho zvláštní náklonnost ke grafické technice leptu. Podařila se mu - zdánlivě bez námahy, a přesto s vysokou mírou technické dokonalosti – symbióza mezi realitou a fantazií. Wernerova grafika nás zavede do světa poezie, ve kterém je ještě prostor pro snění, do myšlenkového světa, ve kterém nám předává svojí vypravěčskou výpovědí humorné, často také kritické

poselství. Jeho práce nejsou jen obrazem skutečnosti. Stálým hledáním harmonie a krásy za horizontem rozumového chápání vytvářejí Wernerovy obrazy jejich vlastní, pouze zákonům malířství podřízenou realitu.

Werner se již dlouho zabývá básníkem Christianem Morgensternem. Vytvořil tři grafické soubory k básnickým sbírkám Korf a Palmström a Šibeniční písně (Galgenlieder), jako volbu uměleckého vyjádření duchovně-hudební příbuznosti. Werner nejen ilustruje humorné, bizarní texty Morgensternovy lyriky, při-

Josef Werner, C3+C4+C5, 2008

jímá odtud mnohé podněty, aby odkryl ve fantastických dimenzích absurdně se jevící logiku hry se slovy, aby ji přetvořil podle grafických pravidel do figur a věcí (nutno říci „nefigur" a „nevěcí"). To, co odkrývá, jsou objekty (nebo „neobjekty") jeho vlastní výtvarné fantazie. Neexistuje žádná přiléhavější definice Wernerových úmyslů než Morgensternovo prohlášení: „V každém člověku je skryto dítě, tedy tvůrčí pud, a nechce jako nejoblíbenější hračku či vážnou věc do posledního zbytku vypracovanou miniaturní lodičku, ale skořápku vlašského ořechu s ptačím

Josef Werner, C3+C4+C5, 2009

pírkem jako plachtovým stěžněm a oblázkem jako kapitánem. Také v umění chci smět hrát a tvořit společně a nikoliv být pouze okouzleným divákem. Neboť toto „dítě v lidech" je nesmrtelným tvůrcem…"

Wernerův zájem platí rovněž pro abstraktní malbu a v té i pro písmo. Například cyklus Symmetrical vytváří tautologický vztah mezi slovem a obrazem. Wernerovu mnohostrannému dílu jsou společné dvě pozoruhodné tendence: konstruktivněstřízlivá a literárně-sdělovací. Vzájemně spojovacím článkem je poezie.

Text E. W. přeložil Jan Langhammer.

Jak ke mně přišlo exlibris?

Jednoho dne, nejspíš to bylo začátkem roku 2002, se Dr. Hermann Wiese zeptal - poté co jsme si mnoho let vyměňovali novoroční přání - zda bych pro něj nevytvořil exlibris. To jsem udělal, netuše nic

o plamínku, který na mne od Hermanna Wieseho - dlouholetého sběratele - přeskočil. A takto vzplanula moje vášeň pro tuto drobnou grafiku.

Josef Werner do našeho spolku vstoupil v r. 2006 a od té doby se s tímto vlídným a usměvavým umělcem pravidelně setkáváme na našich sjezdech. Je rovněž věrným účastníkem chrudimského trienále. Získal mnohá ocenění za exlibris a grafickou tvorbu v Německu, v Číně, v Itálii, ve Francii, v USA, v Turecku a v mnoha dalších zemích. Jeho exlibris byla oceněna rovněž na XIV. trienále v Chrudimi v r. 2014.

LASKAVÝ TISKAŘ ZDENĚK ŠÍMA

K 75. narozeninám.

Přistihl jsem se! Pro svou publikační činnost si vybírám jen lidi usměvavé, upřímné, laskavé a čestné. Patří k nim i přítel Ing. Zdeněk Šíma, který se narodil 12. 10. 1940 v Praze a letos oslavil neuvěřitelnou pětasedmdesátku! Možná někdo řekne nic moc, ale v případě Zdeňka, který léta zápasil s matičkou přírodou, jež mu do cesty kladla dosti krkolomné překážky v podobě záludných chorob, je to věk vskutku požehnaný. Oslavoval řádně v kladenské vinárně a kavárně Ateliér, obklopen opravdovými přáteli, a vyprávěl několik hodin pro potěšení všech přítomných příběhy ze svého plodného života, do něhož už v osmdesátých letech přidal sbírání, tisk hlubotiskem a vydavatelskou činnost.

A právě díky laskavosti a upřímnosti dovedl okouzlit významné české i slovenské umělce a odevzdával jim a pochopitelně i nám sběratelům vzorně vytištěné grafické listy. K výtvarníkům pravidelně patřili Jindřich Pileček, Eva Hašková, Karel Šafář, Josef Istler, Jan Kavan a ze slovenských umělců Albín Brunovský. Nelze vyjmenovat všechny umělce, jejichž práce vytiskl na své satinýrce v pokoji kladenského věžáku za laskavé pomoci své ženy Alenky, která nejen trpělivě snášela omezování „osobní svobody" v bytě, ale často pomáhala při skládání hotových grafických listů. A ta dílna byla a stále ještě je místem, kde se Zdeněk Šíma změní v alchymistu (už jsem o alchymii tiskařských dílen mnohokrát hovořil i psal a jsem přesvědčen, že je to jediná opravdová alchymie na světě). Pokud nesouhlasíte, zkuste si stoupnout jako Zdeněk k té kovové mašině, připravte si papír, seřiďte mašinu, nakreslete na kovovou desku znaménka pro kladení tiskařské matrice a zkuste si vytisknout jeden pořádný tisk!

Jindřich Pileček, C3+C4+C5, 2002

Josef Kábrt, C3, 1984

Já to zkusil u Jana Součka, výborného umělce, jenž mě chtěl zasvětit do tohoto vzácného řemesla. Nezasvětil mne; jednou nám vyšly listy prašivé, jindy zalité až běda a někdy nám zlomyslný skřítek vlnil papír. Tak jsme všeho nechali a šli na skleničku vína do Blatničky.

Zdeněk ale umí; nevlní se mu papír, tisky jsou čisté a sběratel a hlavně grafik jsou spokojeni. To je to veliké umění, ta alchymie, pokusnictví. Bez trpělivosti a pečlivosti k dobrým výsledkům nikdy nedospějete. Zdeněk Šíma je trpělivý, pečlivý a usměvavý, a tak potom může se skleničkou vína v ruce vyprávět gratulantům své zážitky z plodného života a hlavně krásně hovořit o umělcích, s nimiž se stýkal a prožil kus života. Když jsem v roce 1990 napsal a vydal povídku Záhada tiskařské dílny, kterou doprovodil nádherným listem Oldřich Kulhánek (tiskl pochopitelně Zdeněk), tak jsem si myslel, že jsem odhalil velké tajemství, ale věřte, že teprve po letech přátelství s tím zakulaceným inženýrem jsem pochopil to největší tajemství: Zdeněk je nejen tiskařem, báječným člověkem, ale hlavně trpělivým a vytrvalým bojovníkem s osudem. Zatím se mu daří a já věřím, že mě určitě pozve na skleničku fernetu nebo vizoura, až mu dodatečně půjdu popřát k té pětasedmdesátce. Co mu řeknu? Nic, však on dobře ví, že patří k mým nejlepším kamarádům; a tak tu sklenici zvedneme, ťukneme si a pak to do sebe „kopnem". Na zdraví, Zdeňku!

Karel Žižkovský

PADESÁTNÍK PETR PTÁČEK

Petr Ptáček, malíř a grafik, se narodil 16. 10. 1965 v České Lípě. Maturoval na SVVŠ a následně se vyučil litografem se zaměřením na uměleckou grafiku. Od roku 1991 žije a pracuje v Praze. V letech 1994 až 2002 byl odborným asistentem v grafických dílnách AVU Praha; od roku 2004 je výtvarníkem „na volné noze". Autor se zabývá malbou, kresbou a grafikou. V grafické tvorbě užívá převážně techniku litografie. Své tisky realizuje v litografické dílně akad. malíře Martina Boudy.

Petr Ptáček, L1/3, 2005

Ilustroval knihy I. Štolla a J. Žáčka. Vedle knižních ilustrací realizoval desítky ilu-

Petr Ptáček, L1/3, 2007

strací na krabičky plastikových modelů. Členem SSPE se stal v r. 2004. Je oblíbeným autorem exlibris a novoročenek. Jejich soupis (do r. 2011, 59 kusů) nalezneme na stránkách pana S. Šeredy: www.exlibris.applet.cz/gen/zb123.htm.
Realistické litografické kresby Petra Ptáčka zobrazují s neobyčejnou přesností dopravní prostředky 20. století – automobily, letadla, lodě, ponorky, balony, motocykly, kola, vzducholodě. Pravda, někdy musí na řítících se motocyklech či za volanty aut zobrazit řidiče. Zdá se, že strojům dává přednost před lidmi, jejich tvůrci. Nakonec ale i dívčí akt na skále u mořského přístavu nakreslil na exlibris pro V. K.! Jan Langhammer

IVAN BABORÁK ŠEDESÁTILETÝ

Chrudimský rodák Ivan Baborák měl to veliké štěstí, že jeho výtvarné vzdělávání začínalo již v útlém dětství. Jeho otec byl, jak se říkalo, nedělním malířem v tom širokém a dobrém slova smyslu, a tak vlastně výtvarnou atmosférou byl Ivan obklopen. Jeho univerzitou byly desítky a desítky zhlédnutých výstav, permanentní návštěvy galerií, cesty do ateliérů řady malířů, z nichž mnozí se stali jeho osobními přáteli. Ale tím nejdůležitějším byla obrovská touha umět a znát, vědět a dokázat, dokutat se k vysněné metě.

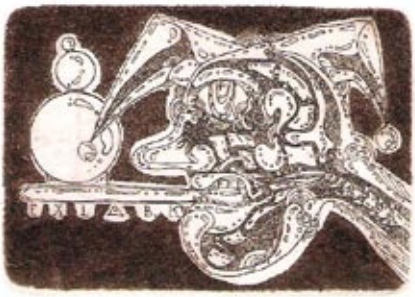

Ivan Baborák, C3+C5, 1995

Těch více než třicet let zarputilého snažení a hledání, pochybností, nejistot i zklamání, ale i rozbřesků a nalézání, umocněných velikou pílí a buldočím zaujetím, aby to zvládnul, to byla jeho vysoká škola výtvarného umění.

Ivan Baborák, C3+C5, 1994

Když se mu dostává do ruky monografie Mikuláše Medka, je osloven. Uvědomuje si mimo jiné tu nádhernou možnost vytvářet si na obraze sám pro sebe svůj vlastní svět, ve kterém může žít, aniž by

v něm kohokoliv potřeboval. A právě vytváření tohoto světa, vyprávění svého vlastního příběhu Baboráka velice těší a raduje se z něj.

Baborákova umělecká cesta nebyla rovná, měla řadu odboček i slepých ulic, nebyla lehká a provoněná konvalinkami, ti co byli kolem mu příliš nepoklepávali na rameno, ale vedla k jasnému cíli. Sen i realita, ale v pozadí většinou juká mírná ironie a legrace.

Ivan Baborák tvoří exlibris – už jich má za sebou 60. A dělá i volnou grafiku, grafické novoročenky, propagační grafiku, ilustruje, zabývá se scénografií, designem autorského nábytku, je autorem několika skvostných kalendářů, spolu

Ivan Baborák, C4, 2009

s manželkou vytvořili dlouhou řadu nádherných loutek, učil na technickém lyceu v Chrudimi, ze země vydupal záchranu chrudimské kapličky zasvěcené Čtrnácti pomocníkům v nouzi a provedl její vnitřní výzdobu. A také se zabývá vlastní literární tvorbou. Ale hlavně se věnuje malbě. Počet jeho výstav se již blíží stovce.

Jaroslav Štorek

ŽIVOTNÍ JUBILEUM MIROSLAVY ZYCHOVÉ

V listopadu jsme si připomněli významné životní jubileum akademické malířky **Miroslavy Zychové.** Mládí prožila spolu se svými rodiči v malebné čtvrti Betlém, která je součástí souboru městské lidové architektury v Hlinsku. V tomto starém rodinném domku v blízkosti řeky Chrudimky žije a pracuje dodnes.

Její otec byl učitelem kreslení na hlinecké škole a talentovaným malířem. A právě jeho obrazy spolu s okolním prostředím dotvářely svět malířčina dětství. Talent a rodinné zázemí ji přivedly na Střední odbornou výtvarnou školu do Prahy, kterou absolvovala v roce 1964.

Miroslava Zychová, C3+C5, 1987

Po roce příprav byla přijata na Akademii výtvarných umění, kde začala studovat v atelieru profesora Karla Součka. V roce 1967 se pod vedením docenta Ladislava Čepeláka seznámila s technikou leptu, kterou později téměř výlučně používá ve své grafické tvorbě. V roce 1968 začala pracovat také v keramické dílně školy. Akademii končí v r. 1971. Během studií jsou dosud realistické obrazy vystřídány mnohovýznamovými, formálně uvolněnějšími. V tomto duchu začíná tvořit i grafiku a keramiku. Její netočená „dží-

nová“ keramika, které se věnovala v letech 1971–1976, je mimořádná, efektní a působivá a stojí někde mezi užitým a volným uměním. Je zlidštěna dekorem, jehož prvky jsou límeček, kapsa, knoflíky či řemínek a patří bezesporu k tomu nejpozoruhodnějšímu, co u nás v této oblasti tehdy vzniklo.

Důležité místo uměleckého projevu Miroslavy Zychové zaujímá grafika, která je jakýmsi protipólem její ostatní tvorby. Jsou to na prvém místě listy, reagující na tvorbu M. Cvetajevové, R. M. Rilkeho, V. Holana, K. J. Erbena či T. S. Eliota. Řada dalších volných listů je mnohdy tvořena fragmenty zlomků skutečnosti, přecházejících velmi často pod povrch složitých dějů a situací. (Kompletní grafickou tvorbu lze zhlédnout na www.storekhlinsko.cz).

Miroslava Zychová, C3+C5, 1988

První exlibris vytvořila Miroslava Zychová v roce 1964 a mimo několika jsou všechna, stejně jako její ostatní grafika, tvořena v technice leptu, často barevného. Exlibris pro ni není volnou grafikou, ale snaží se tento grafický projev naplňovat tím, co má obsahovat, tedy jeho náležitostí ke knize a k majiteli, pro kterého bylo exlibris vytvořeno. A to vše při zachování vysoké technické i umělecké úrovně. Vytvořila celkem 45 exlibris a k lítosti mnoha z nás tuto oblast uzavřela v roce 1988 stejně tak jako tvorbu ostatní grafiky. Předtím přestala pracovat i s keramikou a věnuje se pouze malbě.

Miroslava Zychová, C3, 1980

Nejnovější práce Miroslavy Zychové tvoří rozsáhlý cyklus s tématem nafukovacích zvířátek. Tato rozměrná díla vyjadřují autorčiny pohledy nejen na současný svět, ale i její představy o něm.

Jaroslav Štorek

OLDŘICH JELEN –
– NOVÝ AUTOR EXLIBRIS

S radostí jsem využil možnost navštívit Oldřicha Jelena v jeho ateliéru. Donedávna jsem ho měl ve své paměti uloženého jako skvělého ilustrátora (texty Michala Horáčka v Mladém světě a později jeho knihy), ale jako grafika jsem ho poznal až nyní. Na webu SSPE se objevila nabídka jeho velké litografie Eva a první exlibris z jeho rukou ke mně dorazilo téměř současně.

Zaradoval jsem se, že se zčistajasna objevil nový autor exlibris, suverénní kreslíř s bohatou a vlídnou imaginací, který umí čarovat s barevnou litografií a vytváří dokonalé a osobité dílo i na malé ploše exlibris.

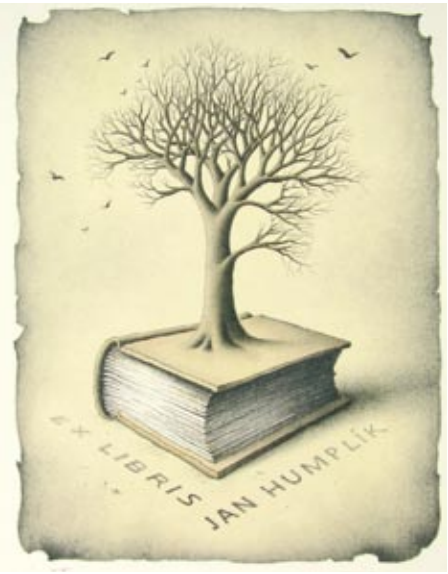

Oldřich Jelen, L1/2, 2014

Výtvarník Oldřich Jelen se pohybuje na výtvarné scéně již řadu let, zejména v originálních ilustracích k dětským knihám, za které byl oceněn v mezinárodních soutěžích, ale cestu k litografii našel teprve před několika lety. Pro svou preciznost a své barevné cítění našel dokonalého partnera v tiskaři Petru Korbelářovi a z této spolupráce vycházejí dokonalé litografické listy. Od letošního roku je členem Sdružení českých umělců grafiků Hollar a rovněž členem SSPE. Exlibris se začal věnovat po své výstavě v Antverpách, kde se potkal s prezidentem spolku belgických exlibristů Jackem van Peerem a pro něho a další belgické sběratele vytvořil svá první exlibris.

Z rozhovoru s Oldřichem Jelenem jsem poznal, že se jedná o grafika s naprosto přesnou představou, jak má jeho dílo vypadat, tvrdohlavě lpí na precizním vyznění každého detailu a není mu líto vynaloženého času a úsilí k dokonalému dokončení svého tvůrčího záměru. Také se stále drží svého osobitého pohledu – pohledu okouzleného dítěte, objevujícího svět kolem sebe a často objevujícího překvapivé děje nebo spojení. Tento zdánlivě dětsky okouzlený pohled naplňuje jeho díla laskavým humorem. Rád se také námětově pohybuje kolem knih a literatury – a tak se ptám, co si tak může zapálený sběratel exlibris ještě víc přát. Autor je zatím ještě okouzlen setkáním s řadou sběratelů exlibris a oceňuje jejich lásku ke grafice i odborné znalosti. Doufám, že po několika zahraničních sběratelích ho objeví i naši sběratelé exlibris.

Doporučuji všem, kteří mají tu možnost, aby se podívali na jeho internetové stránky www.jeleni.net – tam se dočtete o jeho dosavadním životě, seznámíte se s jeho díly, a zejména doporučuji prohlédnout si jeho Seriál o tisku litografie, který nám ukáže jeho cestu k dokonalému dílu a téměř alchymistickou práci s barvami.

Zdeněk Řehák

SJEZD SSPE CHOMUTOV 2015

Proč zrovna Chomutov? Žádného sběratele exlibris odtud neznám, dívám se do rejstříku členů a vskutku mám pravdu – nikdo. Pak jsem si ale uvědomil, že obdobně byl sjezd pořádán v Jičíně a sjezdy v Chrudimi jsou v posledních letech také pořádány bez iniciativy a pomoci místních sběratelů. A tak jsem se do Chomutova těšil jako do nové lokality, kterou jsem dosud neznal. Ale organizátor sjezdu pan Ing. Jan Humplík Chomutov znal dobře, jak prostory, tak ubytovací kapacity a sjezd zorganizoval na výborné úrovni.

Sjezd se odehrával v prostorách divadla – tam bych měl jedinou připomínku, která ovšem bývá na všech našich sjezdech – pokaždé je málo stolů pro naše nabízené poklady. K tomu uvádí organizátor sjezdu: „Bylo připraveno celkem 90 stolů sestavených do dvojic pro 120 sběratelů, nepočítaje doprovod. Je to o disciplíně našich kolegů-sběratelů, kolik si kdo zabere místa bez ohledu na ostatní. Další stoly a to nejméně 10 byly ještě doplněny dodatečně. Větší prostory sehnat při

Chomutov, náměstí 1. máje. Foto J. Langhammer

vší snaze prostě nešlo, snad jen zimní stadion nebo fotbalové hřiště."

Těšil jsem se, a když jsem se dočkal, cítil jsem se na sjezdu jako ve sběratelském ráji. Všude kolem potkávám přátele a kamarády se stejným zájmem a těším se pohledem na skvělé grafické lístky – co si přát víc? Pátek byl klidnější a bylo více prostoru pro klidné popovídání a výměny. Hlavní nápor sběratelů přišel jako vždy v sobotu – pohled do sálu připomínal louku plnou čmeláčků sběratelů, kteří oblétali jednotlivé stoly jako květiny a často neodcházeli s prázdnou. Zdravím známé, poznávám nové, které jsem znal pouze z korespondence či z aukce, prohlížením jejich nabídky i nabídky přítomných autorů. A plním svou slohu novými úlovky pro svou nenasytnou sbírku. Na přilehlé chodbě si ozdobili stoly naši přátelé tiskaři, vydavatelé a antikváři svými nabídkami. Těžko odolat, zejména když moje drahá polovička zůstala doma. Všechno bylo tak, jak známe a jak to milujeme, a to je dobře. A bylo nás tam 170 exlibristických nadšenců z Česka, Slovenska, Nizozemska, Německa, Belgie, Rakouska, Polska, Běloruska, Řecka, Itálie, Francie, Estonska a dokonce i z Izraele a USA.

Ke sjezdu vždy patří výstavy; ta chomutovská se konala v prostorné a originální galerii Špejchar na náměstí 1. máje. Vlastně to byly dvě výstavy – jedna byla věnována drobné grafice Jana Konůpka a ta obsahovala 140 grafik na šestnácti panelech a připravil ji pan Ing. Milan Humplík. Druhou obsáhlou výstavu Severočeští tvůrci ex-libris připravili pánové PhDr. Jiří Ort a doc. Mgr. Vladimír Šavel a obsahovala 401 exlibris od 44 autorů na vzorně připravených 25 panelech. Pravá pastva pro oči zapálených sběratelů, jak začína-

Kadaň, M. Bieleň a L. Kuris. Foto J. Langhammer

Kadaň, Galerie Herberta Kiszi. Foto Z. Řehák

jících, tak i zkušených. Sběratel přece poznává, objevuje a doplňuje si informace stále. U příležitosti konání výstav se v sobotu večer v prostoru galerie konalo při sklence vína a bohatém občerstvení přátelské setkání sběratelů spojené s prohlídkou obou výstav. V rámci přivítání organizátor pan Ing. Jan Humplík obdaroval monografií Herberta Kiszi nejstarší účastnici sjezdu paní Elišku Rybičkovou (90 let) a nejvzdálenějšího účastníka pana Henryho Kleina, který na sjezd přiletěl z USA.

V neděli sjezd pokračoval výměnou a také výletem. Plný autobus (a já v něm) byl ještě doplněný mikrobusem. Celkem 62 účastníků zájezdu zamířilo do Kadaně. Tam jsme navštívili františkánský klášter, velmi pěknou stavitelskou a kulturní památku se zahradami spadajícími k Ohři. Vrcholem nedělního programu sjezdu byla návštěva Galerie U Netopýra, která patří námi sběrateli milovanému a uznávanému grafikovi, malíři a sochaři Herbertu Kiszovi. Dům v Kadani na náměstí, který byl kdysi v havarijním stavu a mimo jiné měl i propadlé stropy, Herbert opravil, namísto stropů podél zdí vybudoval dřevěné galerie a celý dům zaplnil osobitě barevnými obrazy, obrovským množstvím grafik a také fantaskními sochami. Tolik prací jednoho výtvarníka na jednom místě asi nikde na světě neuvidíte – s úctou k umění a obrovské pracovitosti smekám pomyslný klobouk před Herbertem Kiszou. Pro milovníky výtvarného umění, pro sběratele grafiky byla návštěva této galerie naprosto fantastickým zážitkem. Pokud se tam nedostanete, opatřete si od Herberta Kiszi alespoň knihu o jeho galerii.

V neděli večer po příjezdu domů jsem s uspokojením prolistoval slohu vyměněných grafik a uložil jsem do krabice sjezdovou jmenovku, tuším, že už třicátou druhou, a rozhodl jsem se, že vám musím sdělit, že sjezd v Chomutově se opravdu vydařil.

Zdeněk Řehák

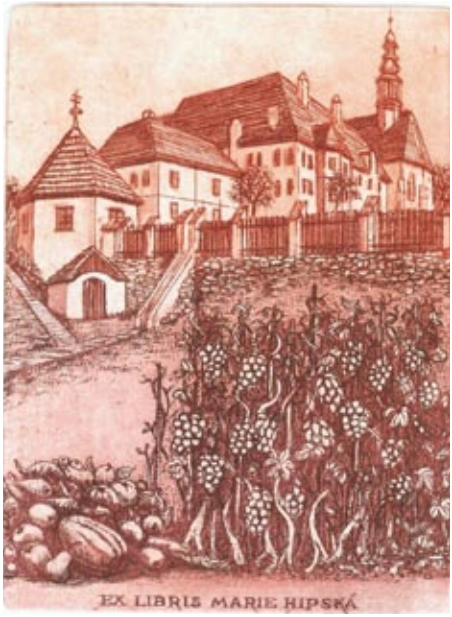

Herbert Kisza, C3+C5, 2015

VIZIONÁŘ AUGUST BRÖMSE (2. 9. 1873 – 7. 11. 1925)

K 90. výročí jeho předčasné smrti.

O významném německém výtvarníkovi a rodákovi z Františkových Lázní se neprávem v českých dějinách umění mnoho nedočteme. A přeci tento vlivný souputník Maxe Švabinského na AVU v tehdy ještě kosmopolitní Praze měl zásadní úlohu v rozvoji uměleckého zrání celé generace akademicky vyškolených německých a židovských výtvarníků-grafiků.

Vystudoval AVU v Berlíně, ale žil převážně v Čechách. Do Prahy se definitivně přestěhoval již v roce 1906. V Ostdeutsche Galerie Regensburg, kde je uložena Brömseho pozůstalost, se o tom našel Brömseho dopis koncertní pěvkyni Else Schünemannové, pozdější jeho manželce. Je z ledna 1906:

„Nabídnuto mi bylo následující – pokud se usadím v Praze, bude o mě postaráno, aniž bych se musel starat o prodej a ilustrace. Bylo mi řečeno, že se stanu členem Společnosti pro podporu německé vědy, umění atd., bylo mi oznámeno, že za dva roky bude na pražské umělecké škole zřízeno profesorské místo pro grafika a že mám nejlepší vyhlídky, poněvadž téměř všichni pánové, kromě prof. Schmidta, historika umění, který hlasuje pro Hegenbartha z Mnichova, navrhli mě!"

A skutečně, od roku 1896 se reformovaná a zestátněná AVU v Praze v roce 1910 rozdělila podobně jako Moderní galerie království českého na dva odbory (český a německý). Cílem bylo lépe definovat i v uměleckém školství svou národní identitu. Mladá generace českých Němců, zejména z mnoha uměleckoprůmyslových škol v pohraničí, se chtěla dále vzdělávat doma v Praze a nikoli ve Vídni, Mnichově či Berlíně. V rámci rozšíření výuky na akademii byla založena česká grafická speciálka, kde byl do čela jmenován jako profesor Max Švabinský.

August Brömse, autoportrét

Souběžně došlo ve stejném roce ke zřízení německé grafické speciálky a profesura byla udělena Augustu Brömsovi. S ním se stal na AVU profesorem rovněž Němec Karl Krattner. (Oba byli členy nákupní komise německého odboru Moderní galerie a nedivme se, že v pořadí autorů s největším počtem děl zastoupených ve sbírce byl Brömse na druhém místě s 221 opusy hned za Emilem Orlikem).

Oba pražské grafické ateliéry AVU měly dobrý zvuk a o uchazeče postaráno; Brömse např. v letech 1923–1925 měl až 28 studentů! Pro své žáky nebyl jen učitelem grafických technik, ale také jakýmsi guru či duchovní ikonou. Proto jej těsně po vzniku ČSR v roce 1919 učinili předsedou nového německého spolku Die Pilger (Poutníci). Bohužel o šest let později zemřel ve věku 52 let na tuberkulózu. Pohřben byl ve svém rodišti

Františkových Lázních, ale po roce 1945 byl jeho hrob rozvrácen. V lázeňském městském divadle se aspoň dochovala část výzdoby, na které se podílel, a to

August Brömse, C3

malby v hledišti. Na kolonádě u Solného a Lučního pramene je dnes Galerie Brömse. Za protektorátu v letech 1940–1945 byla po něm v Praze 6 – Bubenči pojmenována ulice, kde profesor Brömse bydlel od 30. 9. 1913 až do své smrti v r. 1925.

Jako umělecgrafik se vyjadřoval nejčastěji v cyklech volných grafik. Melancholický až tragický podtext většiny Brömseho děl spolu s mystickým až vizionářským přístupem k lidským i božským tajemstvím s exaltovaným podáním řadilo tuto osamělou uměleckou osobnost do první řady grafické expresionistické tvorby v Čechách. Vycházel ze symbolismu a secese. Spolu s Emilem Orlikem a Richardem Teschnerem patřil k nejzajímavějším osobnostem Svazu německých umělců v Čechách – jakési protiváze českého Spolku výtvarných umělců Mánes. Slavné jsou jeho cykly: Smrt a dívka (lepty z r. 1902, kdy ještě působil v Berlíně) a Celé bytí je hořící utrpení z r. 1907, které předznamenaly tragický ráz celé jeho pozdější grafické tvorby.

Pracoval s celou škálou grafických technik, od dřevorytů a litografií až po lepty s akvatintou. Byl silný v kresbě; zajímavé jsou jeho tuše, černé pastely, akvarely a kvaše. Brömseho práce obdivoval Josef Váchal, který po návštěvě jeho posmrtné výstavy v Rudolfinu si ve svém deníku učinil tuto poznámku: „Velkolepé sny maluje!" Není divu, vždyť charakteristickými znaky Brömseho díla

August Brömse, X2

byl spiritualismus, mysticismus a temné stránky života.

Drobné užité grafice se věnoval jen sporadicky, proto jsou jeho exlibris tak vzácná. Publikován byl jeho lept – exlibris pro A. Grafeho v katalogu Druhý pohled – Die andere Sicht na straně 2 (Karlovy Vary 2007).

Jiří Ort

Literatura:
Gabriela Kašková: August Brömse. Diplomní práce FF UK. Praha 2008.
Jana Orlíková: August Brömse a skupina Poutníci. Katalog GVU Cheb. 2001.
Anna Habánová: Mladí lvi v kleci. Katalog OG Liberec. 2013.
Josef Kroutvor: Vizionář A. Brömse. Katalog Galerie Ztichlá klika. Praha 2006.
http://www.victorianweb.org/victorian/decadence/painting/bromse/index.html
http://www.patriksimon.cz/autori-detail/august-broemse/251/

U MISTRA JOSEFA KÁBRTA

TŘI NEZAPOMENUTELNÉ OSOBNÍ NÁVŠTĚVY

Letos v říjnu uplynulo již 95 let od narození původně „jen" zručného kreslíře-animátora ve filmových studiích ve Zlíně

Josef Kábrt, C3, 1984

a v Praze, potažmo scénáristy a režiséra, a teprve ve zralém věku nezávislého malíře„na volné noze", ilustrátora a grafika Josefa Kábrta z podkrkonošského městečka Lomnice nad Popelkou.

I když jsou povolanější osoby k tomu, aby tu místo mne tohoto umělce znovu připomněly, rád jsem i já přispěchal se svou „troškou do mlýna" a převzal štafetu od přátel Karla Samšiňáka a milého lomnického patriota Vladimíra Mikuleho, kteří už nejsou mezi námi.

Josef Kábrt, C3, 1985

(V duchu se omlouvám nejzasvěcenějším znalcům a propagátorům Kábrtova díla – především jeho synovi a tiskaři Petru Kábrtovi, jenž vlastní a rozhojňuje Mistrův archiv a který letos 8. listopadu oslavil své 70. narozeniny, ale i kolegovi Jiřímu Smržovi, který je zase tvůrcem blogu Grafika J. K. na internetu a správcem domény WEB-archivu Národní knihovny ČR).

První setkání tváří v tvář mi zprostředkoval v Lomnici můj přítel Vladimír Mikule. Bylo to těsně po pražské valné hromadě bibliofilů v PNP. Vyprávěl jsem mu při slavnostní večeři Na Vikárce o své lásce k básníkům Seifertovi a Hrubíno-

vi, o svém redaktorském působení v Čs. rozhlase a také o své momentální profesní orientaci a zájmu o kreslený a loutkový film. Padla jména Trnka, Kubašta, Smetana, Miler a Kábrt. Vladimír nad posledním jménem zavětřil a s pýchou mi o nejslavnějším lomnickém rodákovi začal vyprávět.

Za pár dní jsem byl nasměrován do budovy vedle kostela v dolní části náměstí, kde měl Kábrt zvlášť ateliér a byt. Po úvodním představování začal Mistr vyzvídat a já se musel „vyzpovídat", jak jsem v 60. letech minulého století organizoval průzkumy posluchačů rozhlasového vysílání

Josef Kábrt, C3, 1984

a sledovanosti televize a jak jsem se zajímal též o sociologii mladého filmového diváka. Přišla řeč na můj referát na MFF dětských filmů v tehdejším Gottwaldově o speciálním snímání reakcí dětského publika infrakamerou u vybraných sekvencí některých kreslených filmů z produkce ateliéru Bratří v triku. To Kábrta zaujalo a místo debaty nad obrazy a grafikami se celý vyměřený čas mluvilo jen o filmu. Prozradil mi mnoho zajímavostí ze zákulisí ateliéru Bratři v triku, třeba, že slavné logo studia – tři uklánějící se chlapečci v pruhovaných tričkách – vytvořil Zdeněk Miler, pozdější autor slavného Krtečka, což jsem nevěděl. Skromně, bez vychloubání popsal, jak rozpohyboval Ladovy kresbičky tak věrohodně, že Mistr Josef Lada nepoznal, že výchozí obrázky k animaci nejsou jeho vlastní, ale že je překreslil a rozfázoval jakýsi Kábrt. Bylo to pro film Eduarda Hofmana Říkadla na motivy skladbiček Leoše Janáčka. I když měl mimořádnou schopnost napodobovat řadu malířských rukopisů, tvrzení, že také sám Josef Čapek přiznal, že nerozezná svoje kresby pejska a kočičky od Kábrtových, je holý nesmysl. Zlobil se, vždyť jeho práce na animovaném šestidílném večerníčku Povídání o pejskovi a kočičce natočeném v režii Eduarda Hofmana skončila až v roce 1950 a to chudák Čapek nemohl komentovat, protože už pět let nežil – v polovině dubna 1945 zahynul v Bergen-Belsenu!

Mé užaslé oči přitom klouzaly po stěnách, kde vedle sebe visela fantastická barevná plátna ve zvláštním protivenství – krása a spanilost ženských tváří a vedle šklebící se mužské kreatury! Na opatrnou otázku, co je na prodej, toho moc na výběr nebylo. Mohl jsem si tenkrát odnést menší plátno, ale já neměl s sebou dost peněz. Dodnes si vyčítám, že jsem si nepůjčil od Vladimíra – ten obrázek líbezné krajiny Českého ráje s něžným dívčím obličejem v popředí jsem už nikdy víc neviděl! Byl jsem nejen bez obrazu a bez jediné grafiky, ale ještě navíc

jsem se o jeho výtvarné tvorbě téměř nic nedozvěděl. Tak tedy příště...

Podruhé jsem se dostavil do Lomnice s manželkou v létě roku 1987 a přespali ve školním internátu díky ochotě syna Petra, jehož paní zde správcovala. Bylo

Josef Kábrt, C3, 1985

víc času a taky peněz. Moje žena si vybrala v ateliéru pár volných grafik (Ofélii, renesanční ženský portrét z profilu a motiv Mága), já si objednal zhotovení exlibris, ale pověstnou malovanou truhlu nám neotevřel. Muchův plakát u dveří jsme viděli a taky úchvatný olej s názvem Něha (120 × 92 cm), který údajně putoval za sběratelem do Japonska.

Mistr se slitoval a prodal nám obraz s motivem ženy dvou tváří se šklebícími se sedmi mužskými obličeji. Je z roku 1981, ale název jsem už zapomněl. K řečem kolem jeho slavné éry filmové tvorby také znovu došlo. Aby ne, když si ho opět vybral Eduard Hofman a přizval v letech 1956-1958 ke spolupráci na oživení motivů kreseb slavného francouzského malíře a karikaturisty Jeana Effela.

Hlavně mé ženě, frankofonně orientované a milující pařížský šanson, se zvláštní nostalgií vyprávěl o účasti s Jeanem Effelem na čs.-francouzském projektu zfilmování Stvoření světa a také o nezapomenutelných tanečních kreacích na parketu s filmovou hvězdou Brigitte Bardot u příležitosti banketu Společnosti francouzsko-československého přátelství. Slavná BB si ho vybrala k tanci při dámské volence.

Třetí návštěva již byla ve vážném tónu, v čase mezi jeho únavnými cestami za dialýzou do Hradce Králové. Mistr svůj úděl snášel statečně a nic nenasvědčovalo tomu, že by polevil v intenzitě tvůrčí práce nebo ho opouštěla múza imaginace – jenom náměty v grafice sledovaly více drsnou až tragickou tóninu zmaru lidské existence v podobě deformovaných postav, podivných příšer a hrůzných výjevů. Také v tom byl nenapodobitelný. Několik podobně laděných leptů jsem si odvezl domů a dnes jako čerstvý vdovec začínám jejich poselství více rozumět.

Při poslední návštěvě jsem vystoupal cestou z náměstí na místní hřbitůvek se starobylou dřevěnou zvonicí uprostřed a našel hledaný funerální výtvarný klenot, náhrobek Kábrtovy ženy. Úžasnou rytinu provedenou do temného mramoru. Něžná oduševnělá postava zasněné víly téměř v životní velikosti! Tolik vroucnosti a lásky vyryté do nepoddajné černé žuly jsem nikdy nikde neviděl! Je to Kábrtův „majstrštyk" a monumentální důkaz jeho nesmírné citovosti, talentu a jedinečné imaginace.

Jiří Ort

UMĚLEC, KTERÝ MĚL RÁD NOVOROČENKY

Akademický malíř a grafik Miroslav Matouš (7. 10. 1920 – 8. 3. 1998) byl vyučený litograf a k této grafické technice měl celoživotně mimořádný vztah. K barevné litografii, kterou si dokonale osvojil, přidal svůj osobitý malířský výraz.

Výtvarné vzdělání získal za války ve Škole Mánesa v Praze u prof. V. Sychry a V. Tittelbacha. Pokračoval v letech 1945–1946 na Vysoké škole pedagogické u prof. M. Salcmana. Rozený krajinář svými oleji

Miroslav Matouš v atelieru. Foto J. Ort

a pastely oslavil nádhernou severočeskou přírodní scenerii labských údolí mezi Litoměřicemi, Ústím a Děčínem. V užité grafice po sobě zanechal rozsáhlý soubor několika stovek knižních značek a novoročenek – měl hodně přátel mezi sběrateli a výtvarníky a každému jejich přání rád vyhověl. S chutí je tvořil a s potěšením i sám sbíral.

Bydlel na ústeckém panelákovém sídlišti Skřivánek s manželkou Květou, učitelkou klavíru, ve skromném bytě a přes ulici v protějším bloku v přízemí měl „ateliér" ve stísněném prostoru bývalé kočárkárny. Patřil jsem mezi hrstku vyvolených, kteří měli přístup do jeho „kumbálku" časově neomezeně. Zvláště po svatém Martinu a v čase adventu, když jsem přišel s lahvinkou pravého žernoseckého moku z vinné trati Malá Vendule kousek od Porty Bohemiky. Nebo dokonce po 19. listopadu s tradičním čerstvě stáčeným francouzským Beaujolais Nouveau.

Miroslav Matouš, L1, 1989

V tom čase to byl pilný tvůrce novoročenek a též můj pravidelný dodavatel. Převládaly PF s krajinnými náměty malebného Českého středohoří. To bylo ještě za tzv. normalizace, kdy mezi členy SSPE převládaly krásné mezilidské vztahy přátelství, soudržnosti a nezištných výměn.

Miroslav Matouš, L1, 1991

Zlatá éra zasílání novoročenek však dnes nenávratně pominula, převálcovaly je internetové e-maily s obrázkovými pří-

lohami. Dorazily to nakonec drahé poštovní služby.
Na závěr svého života musel Mirek svůj miniateliér opustit a přízemní nebytový prostor vyklidit. Bůh ví, kam se při kvapnému stěhování poděla jeho s láskou ukládaná, zajímavá korespondence s kolegy výtvarníky a sběrateli, kde nechyběly dopisy od Albína Brunovského, Josefa Lieslera či Cyrila Boudy aj.
Mistr Matouš už sedmnáct let není mezi námi a teď by se dožil 95 let.

Jiří Ort

GÜNTER HUJBER VYSTAVOVAL V GALERII SIEAC V ČÍNĚ

Dne 8. 3. 2015 byla v galerii SIEAC v čínském Hangu (okres ve velkoměstě Tianjin-Binhai New Area, třetím největším městě Číny) zahájená samostatná výstava grafik a exlibris Güntera Hujbera. Galerie SIEAC (Shuohai International Exlibris/Graphic Art Collection) obsahu-

je v názvu jméno majitele, kterým je Liu Shuohai (*1955), v Číně uznávaná autorita, sběratel, galerista a výtvarník. Jak název naznačuje, jedná se o galerii, ve které vystavovali výtvarníci-grafici nejen z Číny, ale z celého světa – např. Roman Sustov, Vladimír Zuev, David Bekker, Jochen Kublik a čeští grafici (na samostatných nebo společných výstavách): Vladimír Suchánek, Oldřich Kulhánek, Jiří Brázda, Martin Manojlín, Ladislav Kuklík, Pavel Hlavatý a Josef Werner. Galerie byla založena v r. 2006 jako první a v současnosti největší umělecká sbírka exlibris v Číně s pěti výstavními halami.

Günter Hujber, C4, 2008

Rozsáhlá sbírka pana Liu obsahovala již v r. 2014 přes 20 000 uměleckých prací. Kromě výstavních možností je galerie určena rovněž ke konzultacím a vzdělávání výtvarníků i žáků výtvarných škol.
Nechejme hovořit samotného autora: „Moje výstava byla zahájena workshopem pro přibližně 60 učitelů výtvarných škol z celého města, kteří přijeli dvěma autobusy, a pokračovala odpoledne dalším workshopem a vernisáží pro širokou veřejnost za přítomnosti medií a televize. Příjemným překvapením byla návštěva

profesorky Akademie výtvarných umění v Tianjinu paní Hua Shaoying, která pravidelně navštěvuje mezinárodní kongresy sběratelů a díky své znalosti výtvarného umění, grafických technik a angličtiny doprovází významné čínské výtvarníky, např. prof. Shen Yanxianga.

Rád bych krátce popsal své pocity z pobytu v Pekingu a Hangu. Moji hostitelé byli Liu Shuohai a jeho snacha Li Rui, se kterou jsem se poprvé setkal na sjezdu DEG v Německu v r. 2014. S takovou péčí a pohostinností jsem se dosud nesetkal, od vození po dalších galeriích, čajovnách, společenských večeřích s jejich známými a rodinou, přes krásné výlety po okolí, Velkou čínskou zeď nevyjímaje. V Číně sice používá angličtinu jen velmi málo lidí, ale vždy se na místě nacházel „ten jeden", který tlumočil pro okolí, takže velký strach z mé první cesty do Číny byl naprosto zbytečný – a to i při mých samostatných třech dnech v Pekingu. Co se týká čínských návštěvníků výstavy, tak to byla také naprosto nová zkušenost – ti lidé byli strašně zvědaví, všechno chtěli vědět, vidět, byli velice milí a přátelští. Při workshopu jsem prezentoval tisk z desky a krátkou ukázku rycích nástrojů a praktické práce na desce. Důležitým výsledkem je, že člověk zde získal také spoustu nových přátel a kontaktů, které snad budou pokračovat další spoluprací."

Jan Langhammer

ZPRÁVA Z MORAVSKÉ TŘEBOVÉ

První sobotu v září se tradičně konají setkání sběratelů a přátel exlibris u nás v Moravské Třebové. Letos to bylo 5. 9. 2015 a bylo to již XII. setkání.

Letošního setkání se zúčastnilo víc než 70 sběratelů a přátel z Čech, Moravy a Slovenska. Hojně se vyměňovalo, debatovalo a navazovala se nová přátelství. Vedle sběratelů jsme mezi sebou přivítali i malíře a grafiky: J. Brázdu, K. Musila, M. Hlinku, J. Mináře a V. Smejkala. Jiří Brázda připravil malou výstavku ze svých grafik a obrazů, které vytvořil pro sběratele z Moravské Třebové. Tradicí se stává, že den před setkáním se koná posezení s tvůrci – letos to bylo s Jiřím Brázdou a Miroslavem Hlinkou.

Setkání skončilo a sluší se poděkovat za zdárný průběh organizátorům, městu Moravská Třebová a ZUŠ – za zapůjčení krásných prostor. A na nás je, abychom začali s přípravou XIII. setkání – nápadů máme hodně. Zveme všechny sběratele, tvůrce a přátele grafiky do Moravské Třebové, aby se přesvědčili, že se právem nazývá „renesanční perlou".

Marie Moravcová

VÍŤAZOSLAV CHRENKO V HRADECKÉ GALERII NA MOSTĚ

26. října 2015 se v Galerii na mostě Farmaceutické fakulty UK konala vernisáž výstavy exlibris známého slovenského výtvarníka Víťazoslava Chrenka z Hlohovce, která trvala do 20. 11. 2015. Galerie je známá mimo jiné i výstavami Žeň českého a slovenského exlibris, které se konají nepřetržitě od roku 1981. Rozdělením státu přišla přehlídka Žeň o větší účast zástupců ze Slovenska. Tím spíše nám bylo milé, když se paní M. Rumlarové podařilo získat přízeň slovenského výtvarníka.

Pan Víťazoslav Chrenko má výjimečné předpoklady k tvorbě grafiky. Po otci, který byl nositelem kultury v Hlohovci a současně známým grafikem, zvláště pak v tvorbě exlibris, převzal syn grafická rydla a „řemeslo" linorytu.

Víťazoslav Chrenko, X2, 2015

Mgr. Víťazoslav Chrenko je absolventem univerzity v Nitře, kde vystudoval fakultu pedagogiky. Dlouho pracoval jako pedagog a práce s dětmi mu zůstala. Po otci převzal organizaci mezinárodní výtvarné soutěže pro děti a mládež EXLIBRIS HLOHOVEC a při této příležitosti pořádá i výtvarné dílny. Jeho talent pro vlastní tvorbu zůstával dlouhá léta nevyužitý. Až teprve po odchodu do důchodu převzal pomyslnou výtvarnou štafetu po otci. Od té doby se s nadšením pro rehabilitaci linorytu začal seznamovat s tvorbou grafiky a vytvořil více než 50 exlibris a několik volných grafických listů. Kromě toho se úspěšně účastnil několika zahraničních soutěží a výstav. Své práce vytváří s neuvěřitelnou trpělivostí a pečlivostí skalpelem, čímž dosahuje přesné filigránské linie. Jeho linoryty jsou technicky dokonalé. Pro milovníka grafiky jsou dílka přímo pastvou pro oči. Také množství námětů je udivující: od ženského aktu přes náboženské symboly, přírodu až po lokomotivy. Námět na exlibris tvoří zásadně podle přání zadavatele. Jeho práce lze hodnotit jako symbiózu řemesla s výtvarným projevem.

Při zahájení promluvil pan V. Chrenko o své umělecké činnosti a tvorbě grafiky. Pro všechny návštěvníky bylo překvapením, když Galerii na mostě předal jako dárek 30 kusů exlibris s námětem Galerie na mostě. Je to pozornost autora pro pořadatele i pro Farmaceutickou fakultu. Po zahájení jsme s Mistrem besedovali. Představil se nám jako velmi příjemný a sympatický vypravěč se širokým přehledem o kultuře a výtvarném umění. Při loučení přislíbil svou prezentaci při následující jubilejní pětatřicáté výstavě Žně českého a slovenského exlibris a také přizve další slovenské kolegy-výtvarníky.

Stanislav Zídek

Víťazoslav Chrenko, X2/col, 2015

VÝSTAVA
JOSEF VÁCHAL A PRAHA

Výstava v Galerii Smečky v Praze 1 představila Váchalovy pražské adresy od r. 1898 do r. 1940. Nejdéle bydlel a tvořil v tehdejší Tyršově ulici 9 ve Vršovicích. Vystaveny byly dobové fotografie a část Váchalových prací, které v Praze vytvořil. Z Váchalovy pozůstalosti byly vystaveny: hůl, cestovní kufřík, amulet a dýmky. Výstava se konala od 2. 9. do 10. 10. 2015. Kurátorkou byla Hana Klínková z Památníku národního písemnictví, z jehož sbírek byla vystavená díla z velké části zapůjčena.

K výstavě byl vydán drobný katalog s textem H. Klínkové s 24 obrázky (reprodukce fotografií, grafik, malby a kresby). Galerii provozuje Nadační fond Galerie Smečky, jehož zřizovatelem je Pražská plynárenská.

Lgh

VÝSTAVA ČESKÝCH EXLIBRIS V POLSKU

Výstavu českých exlibris v polském městě Zaháň (Żagań) v prostorách tamní městské knihovny uspořádal na podzim r. 2015 Rajmund Aszkowski.

R. Aszkowski (*1967 Bydgoszcz) z města Zelená Hora (Zielona Góra) je autorem počítačových exlibris, kterých vytvořil více než 320, a zároveň se zajímá o tvorbu českých umělců. Děkujeme organizátorům za propagaci českých exlibris v Polsku.

vfp

ALDO MANUZIO A ITALSKÁ SOUTĚŽ

Aldo Manuzio (1449–1515), psaný spíše ve zlatinizované podobě Aldus Manutius byl italský humanista. Tak řečeno, proto- že ovlivnil dějiny knihtisku, a tak evropské vzdělanosti. A my si vyzdvihněme též označení – typograf! Žil v době po Gutenbergově vynálezu knihtisku (v r. 1448), který dovolil knihy ručně sázet z jednotlivých písmen a tisknout. Manutio zavedl užívání teček na konci vět a čárek a středníků uvnitř vět, ale hlavně od něho pochází krásný typ latinského písma nazývaný dnes *antikva*! Do nové podoby přizpůsobil také typografické

písmo napodobující šikmé ruční psaní, které u nás jmenujeme *kurziva*, v Anglii podle jeho původu *italics*. Hlavně ale zavedl malé formáty knih, velké jen 16 × 10,5 cm a nazývané *aldinky*. Po Gutenbergovi vycházely stále knihy velkého formátu, těžké folianty, nazývané prvotisky! Manuzio své „kapesní" knihy začal vydávat v nákladech o 1000 kusech. Co nám bude blízké, je ale i jeho značka, kterou označoval jím vydávané knihy. Vkusná a současná. Je na ní kotva obtočená delfínem. Snad jeho věnování v jedné knize „Patientia est ornamentum custodia et protectio vitae" (Trpělivost je strážcem a ochráncem života) vysvětluje u značky doprovodný výklad - „festina lente" neboli „pospíchej pomalu".

Při příležitosti pětistého výročí Manuziova úmrtí uspořádali Italové z městečka

Pietro Paolo Tarasco, C3, 2015

Bassiano (oblast Latina) exlibristickou soutěž. O Manuziovi a soutěži vydal obsáhlou knihu a katalog *spiritus agens* všeho Gian Carlo Torre. Soutěž obeslalo 147 umělců z 28 zemí. Do katalogu se jich dostalo 127 a lze z něho vyčíst, že kromě Italů (77) nejvíce přispěli Argentinci (9), Poláci (7) a potom již jen od jednoho do čtyř. Od nás to byli Petr Brátka, Pavel Hlavatý, Günter Hujber a Michal Novák. Celkem pochopitelně pořadatelé rozdělili exlibris v katalogu do devíti kategorií podle námětu, např. portréty Manuzia, tiskárna, vydavatelská značka, kapesní knihy apod. Také práce hodnotili zvlášť pro Italy a výtvarníky zahraniční a v každé části jmenovali jednoho vítěze. Mezi Italy to byl Pietro Paolo Tarasco, ze zahraničních se jím stala Elena Hlodec z Rumunska. V každé kategorii bylo jmenováno pět vyznamenaných. Od nás se této pocty dostalo **Günteru Hujberovi.** (Představujeme značku Manuziovu a exlibris Tarascovo.)

Josef Chalupský

POSLEDNÍ HOUKÁNÍ LOKOMOTIVY

(Vzpomínka na Jiřího Boudu.)

Při vstupu do velké obřadní síně krematoria ve Strašnicích nás vítala fotografie Jiřího Boudy. Fotografie, na níž je zachycen na svém oblíbeném bicyklu, je charakteristická: přívětivý, milý úsměv a radostné mávání rukou na pozdrav; většina přítomných to vnímala jako jeho poslední rozloučení s přáteli!

Zemřel, nečekaně zemřel (23. srpna 2015) citlivý člověk, báječný kamarád, nadaný umělec, jehož životním posláním bylo rozdávat radost. Dařilo se mu to od samých počátků a dnes už nikdo nespočítá, kolik lidí, sběratelů a spolupracovníků z doby kdy pracoval na dráze, potěšil svým úsměvem či grafickým listem. Své-

Jiří Bouda, L1, 1990

dectvím byla obřadní síň naplněná jeho obdivovateli, kteří stejně jako já přemáhali bolest, kapesníkem setřeli z oka slzy, poslouchali krásné Dvořákovy melodie a vzpomínali.

V hlavě se rojily myšlenky, vracely se obrazy z minulosti a před očima běžel

film reagující na drobná setkání s člověkem, který se nikdy nehrnul do popředí, neškodil ani neubližoval a zůstal trvale zapsán v našich duších. Zavřel jsem oči, abych překonal smutek, a znovu jsem prožíval chvíle, kdy jsme se spolu s přá-

Jiří Bouda, L1, 1993

teli rozhodli vydat zápisky Jiřího Boudy z cesty do Compostely. „To bude obrázků," hrozil se autor, a bylo: třiadvacet drobných barevných kreseb z cestovního deníku převedl věrně na litografické kameny a po dokončení textu jsme je společně s Bohuslavem Šírem (úprava) a Josefem Runštukem i Jiřím do knihy vlepovali. Pepa na jeho chalupě, kde jsme dokončovali závěrečnou úpravu knihy, uvařil výtečný boršč, svorně jsme mlaskali a bylo nám dobře. Jiřího vtipné poznámky komentovaly některé okamžiky z cest a víno nám chutnalo, i když to nebyl pravý muškát z francouzského statku, o němž nám vyprávěl. Vzorně upravená a bohatě ilustrovaná kniha je nejen svědectvím o Boudově kresebném mistrovství, ale i potvrzením, že byl dokumentaristou kulturních památek i světa, v němž žil, a které tak často zanikají vinou bezohlednosti lidí (vzpomeňme na pražské nádraží Těšnov!). Jiří, bylo nám s tebou moc dobře.

Hudba ještě hraje a moje myšlenky se přesunuly do roku 2014, kdy jsme připravovali výstavu k jeho osmdesátým narozeninám. Zajímavé prostory Písecké brány v Praze 6 byly zcela zaplněny nád-

Jiří Bouda, L1, 1983

hernými litografiemi, svědčícími o všestranném mapování krajiny, světa železnic, míst, kam jezdil za poznáním. Člověk se stává spolucestovatelem a vzpomíná: tady jsem byl, Benátky jsou stále krásné, i když se pomalu propadají do bahna zálivu, Španělsko mě stále láká! Díky neú-

navné pomoci příslušníků Boudovy rodiny byla výstava vzorně připravená, socha od Jiřího Mageta, znázorňující výstižně oslavence, umístěna a už se jen čeká na fotografii (nemůže si vybrat tu pravou podobu) na panel paní starostky Kousalíkové, aby mohlo proběhnout zahájení. Určitě si mnohý z přítomných vzpomíná i na jiné výstavy, na nichž se autor prezentoval, mnozí se při čtení tohoto textu vrátí do jiných výstavních síní, kde byla jeho tvorba vystavena, a určitě se mnou budou souhlasit: Jiří Bouda byl báječným kreslířem a jeho litografie, barevné litografie, budou i nadále vyhledávány a sbírány milovníky umění.

Třetí vzpomínka patřila nám sběratelům exlibris a vrátila mne na sjezd do Tábora, který vzorně připravil Jiří Hlinovský, trvalý obdivovatel a sběratel Boudova díla. Známá atmosféra: všeobecné hemžení, pobíhání, kmitání, vyměňování, a večer se musí odpočívat a pochopitelně dobře hodovat. Odešli jsme s mou manželkou Ludmilou, Jiřím a jeho přítelkyní Martou do města vyhledat zajímavou restauraci. Jiří nás ovšem neomylně zavedl do hospůdky, kde jsme seděli na lavicích z vyřazeného motoráku, byla zde i patřičná výzdoba, připomínající atmosféru železnic, výtečné pivo, kvalitní víno, dobré jídlo a vzpomínání na zemřelé kamarády i na živé sběratele a také na minulé sjezdy, kterých se Jiří vždy s radostí účastnil.

Krásné melodie dozněly, Matěj Forman přednesl závěrečnou řeč a náhle zazněly píšťaly lokomotiv, vlaky se daly do pohybu, hluk vagonů zaplnil smuteční síň a všichni přítomní si uvědomili, že Jiří Bouda, akademický malíř a grafik, se vydal na poslední cestu, z níž není návratu.

Karel Žižkovský

ZEMŘEL VLASTIMIL KAČÍREK

V loňském roce jsme v Knižní značce 1/2014, s. 10 připomněli pozapomenuté sedmdesátiny Vlastimila Kačírka. Letos 5. srpna 2015 zemřel. Ve zmiňovaném článku jsme psali, jak byl přes svou osobitou, svým způsobem ojediněle krásnou tvorbu, jakoby přehlížen. Jeho jemné měděrytiny a oceloryty nemají ve světě častou obdobu. U nás v Knižní značce o něm nebyla nikdy ani zmínka a stať o něm a jeho exlibris vyšla jen v portugalských Encyclopaedia biobibliographical of the art of the contemporary exlibris (Volume II, 1986) z pera PhDr. Mirko Kaizla.

Vlastimil Kačírek, C2, 1996

Vlastimil Kačírek se narodil 5. listopadu 1943 v Praze. Na pražských Vinohradech chodil také do obecné školy Václava Raise. Svoje nadání zdědil po svých uměleckých rodičích, kterými byli Vlastimil

Kačírek st. (1895–1970) a Jožka Ryšavá-Kačírková (1911–1971). Oba byli malíři, jak se dříve výstižně říkávalo – krajináři. Navštěvoval tříletou školu uměleckých řemesel a potom Akademii výtvarného umění, kterou po třech letech opustil. Později navštěvoval soukromě školu pro výrobu medailí, pečetí, rytin ve zlatě apod., kde získal praxi, která mu prospěla na další cestě. Kromě jeho obdivuhodné grafiky vytvářené mědirytem a ocelorytem, pracoval i s kůží, ze které zhotovoval umělecké předměty a šperky. Můj pokus se s ním setkat vycházel z Kaizlova údaje o jeho pobývání v šumavském Frymburku. Byl bezvýsledný, i když jsem sledoval různé tipy o okolních možnostech. Také sdělení o potkání s ním kýmsi v Jičíně zůstalo bez odezvy. Alespoň z tamní radnice, i když by to bývalo mohlo pomoci.

Vlastimil Kačírek, C2, 1994

Jeho život byl zřejmě více proměnlivý a pohnutý, než jsme mohli tušit. Naši připomínku v Knižní značce si přečetl pan Jan Spirit, který byl Kačírkovým spolužákem a který se s ním v poslední době setkával. Konali spolu výlety do okolí Sobotky, místa jeho posledního pobytu, a dokonce až do zmíněného Frymburku a Světlíku, kde žily jeho děti. Od něj víme, že Vlastimilu Kačírkovi byl nedlouho před smrtí voperován kardiostimulátor a že v Sobotce zemřel v domově důchodců. Od pana Zdeňka Wachfaitla, který o Kačírkovi psal, víme i o jeho dalších pobytech (Jevany u Prahy, Vilémov u Golčova Jeníkova) a o jeho předchozím pobytu v Jičíně. Podle jeho bývalé manželky paní Věry Kačírkové to mělo být Na Hrádku 20, podle jednoho z výše jmenovaných v útulku pro bezdomovce. Vlastimil Kačírek byl vícekrát ženatý a podle obou jeho přátel způsobila jeho čtvrtá manželka, že nakonec skončil bez střechy nad hlavou.

Oběma jmenovaným děkuji. Poslední odstavec stojí na jejich zprávách. Urna s popelem Vlastimila Kačírka je uložena v kolumbáriu Husova sboru v Praze na Vinohradech v Dykově ulici 1. Až tedy po smrti se Vlastimil Kačírek dostal do důstojného prostředí. Budova je od r. 1964 památkově chráněná a má krásnou vnitřní výzdobu. Mimo jiné je v ní obrovská nástěnná malba s postavou Ježíše s názvem Cesta ke světlu od Františka Jakuba. Znázorňuje převoz očištěných duší přes moře zapomnění.

Josef Chalupský

ZEMŘEL KUNSTHISTORIK FRANTIŠEK DVOŘÁK

Ve věku devadesáti pěti let v pondělí 9. listopadu 2015 náhle zemřel historik umění prof. František Dvořák. Narodil se 17. 4. 1920 v Července.

Prof. F. Dvořák, Hollar, 25. 6. 2014. Foto J. Langhammer

Členem SSPE se stal v r. 1971 a ve své přihlášce uvedl, že sbírá stará exlibris a secesní. Nevíme, kam nakonec jeho sbírka exlibris směřovala. Z jeho povolání historika umění logicky vyplynul přátelský kontakt s mnoha současnými umělci-grafiky. Před časem jsme mohli obdivovat dopisy, fotografie, kresby a grafiky z jeho rozsáhlého archivu v Galerii Hollar. Stál vždy na straně nového, často teprve veřejností objevovaného výtvarného umění. Dovedl ocenit kvalitu, poctivost a myšlenkovou bohatost tvorby malířů, grafiků a sochařů. Byl autorem více než pětatřiceti výtvarných monografií, zahajoval nesčetné množství výstav a psal do katalogů úvodní texty. Mezi jeho oblíbené autory patřili: František Tichý, Jan Zrzavý, Kamil Lhoták, Adolf Born, Jaroslav Hořánek, Václav Špála, Karel Chaba, Tomáš Bím, Jiří Bouda, Josef Liesler, Max Švabinský, Cyril Bouda a další.

Je autorem drobné, ale překrásné publikace Současné exlibris z vynikající edice Soudobé české umění (1979). Jako předseda Spolku českých bibliofilů se pravidelně zúčastňoval našich valných hromad a zasloužil se o dobré vztahy obou spolků. V Knižní značce vycházely pravidelně články k jeho jubileu (2/1995, 2/2000, 2/2005, 2/2010, 2/2015).

V posledních desetiletích se věnoval popularizaci českých i zahraničních kulturních památek jak vydáváním publikací, tak televizními cykly a rovněž odborným

Jaroslav Hořánek, S1/4, 1980

vedením tuzemských a zejména zahraničních zájezdů za uměním. Televizní pořady, hojně sledované, mu přinesly širokou popularitu a umožnily následné vydání souvisejících publikací s bohatou ilustrační náplní.

Významná byla rovněž jeho pedagogická činnost na FAMU a AVU v Praze,

Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a posléze opět v Praze na FAMU a na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, kde byl jmenován profesorem.
V r. 2010, kdy slavil 90. narozeniny, obdržel medaili Artis Bohemiae Amicis za šíření dobrého jména české kultury ve světě a Václav Klaus mu předal Zlatou plaketu prezidenta republiky.

Jan Langhammer

XXI. Festival komorní grafiky v Galerii Hollar
Výstavu zahájil Pavel Piekar, předseda SČUG Hollar. Úvodní slovo pronesl Jan Kavan. Cenu SČUG Hollar obdržela grafička **Jarmila Janůjová**, Cenu Nadace Hollar získal **Šimon Brejcha** a Cenu SSPE předal grafičce a malířce **Daniele Benešové** předseda Karel Urban. Ceny byly laureátům předány na slavnostní vernisáži výstavy ve středu 25. 11. 2015. Cena diváka byla vyhlášena na konci výstavy 23. 12. 2015. První ročník **Grafického trhu** se konal 9. 12. 2015.
Na této a předchozí výstavě **Nová tvorba** (29. 10. – 22. 11. 2015) se představili noví členové SČUG Hollar, tvůrci exlibris: Milan Bauer, Jindřich Faktor, Oldřich Jelen, Vladislav Kaska a Martin Manojlín.
Blahopřejeme všem laureátům a novým členům SČUG Hollar. Lgh

PUBLIKACE

Jan Hýsek: Stopy ducha.
Bibliografie neautorských tiskovin s ilustracemi Josefa Váchala vydaných česky za jeho života. Se zvláštním přihlédnutím k edicím Josefa Portmana. Praha 2014. Kniha formátu A5 má 144 strany a byla vydána nakladatelstvím Lege artis. Obsahuje podrobný popis všech dobových knih, časopisů, katalogů a jiných tištěných materiálů s Váchalovými grafikami či ilustracemi, celkem 124 položky. Kapitola Váchal a Portman pojednává o vzájemném vztahu litomyšlského tiskaře a sběratele Josefa Portmana a Josefa Váchala. Portman vytiskl pět bibliofilií s Váchalovými ilustracemi, většinou bez souhlasu Váchala, v nákladu 9 až 20 výtisků. Vzhledem k jejich nedostupnosti jsou v závěru knihy reprodukovány všechny tyto Váchalovy ilustrace doplněné ještě několika dalšími obrázky z dalších rovněž těžko dostupných publikací.
V soupisu najdeme rovněž tiskoviny vydané SSPE související s Váchalovými exlibris. Chybí však publikace K. J. Obrátila Erotické ex libris z r. 1924.

Lgh

ČASOPISY

BOEKMERK, Tijdschrift voor ex-libriskunst. Nummer 50/2015
V čísle pokračuje bohulibé představování tvůrců exlibris z dávnější doby. Tentokrát z jižní Evropy se šesti italskými umělci. Martin R. Baeyens vytvořil CAD technikou pro devět sběratelů pěkná exlibris s námětem řeckých bohyní. Každý z nich se vyjadřuje, proč si kterou vybral. Již téměř „seriálem"se stává i probírání různých variant téhož exlibris. Tentokrát dvou Němců a našeho Emila Orlika. Všichni víme, že Belgie

je rozdělená do dvou částí, vlámské a valonské. Občas k nám proniknou neshody mezi nimi, politické či hospodářské. Z recenzovaného čísla je zřejmé, že trochu nečekaně existují i na poli kulturním. Alespoň představení valonské výtvarnice Christine Ravauxové (*1961) a valonského sběratele Bruil Van Jacky Antoina je zdůvodněno potřebou stavět mezi zmíněnými částmi kulturní mosty! U něj je zdůrazněno, že je jediným Valonem, který je členem vlámského exlibristického spolku, vydávajícího Boekmerk. Christine Ravauxová dělá strukturalistické mezzotinty. U Van Jacky Antoina je deset exlibris z jeho sbírky. Mezi nimi dvě od umělců našich – Günthera Hujbera a Jana Černoše! Belgičané si jako my (viz Knižní značka 2/2015, s. 61) všimli, jak mnoho mladých polských výtvarníků bylo v Sint-Niklaas oceněno, a tak následuje rozhovor s Polákem Krzysztofem Markem Bąkem (*1977) o jeho výchově žáků a vlivu a působení na ně na akademii v Těšíně a na univerzitě v Katovicích. Z Ukrajiny je představena ještě Anastasie Mělniková (*1989) se soupisem jejího dosud sporého díla. Zajímavé jsou statistiky srovnávání minulého a předminulého Sint-Niklaas. Počet zúčastněných poněkud poklesl. Ustoupil počet účastníků z Evropy. Zřetelné je stárnutí. Procento výtvarníků starších 50 let stouplo z 52% na 61%. Objevilo se však sedm výtvarníků mladších 18 let. (Nemohli být přijati do soutěže.) Vládnou stále klasické techniky a drobná grafika převládla nad exlibris. Nových exlibris je do čísla zařazeno osm, z toho dvě od našich výtvarnic: Aleny Antonové a Mariny Richterové! Závěrem opět ti „lstiví měnitelé", či jak to přeložit.

■ **inPPRESSIONI, colloquia graphica et exlibristica, ročník 6, číslo 12, podzim 2015**

Opět pěkně vybavené číslo. Jsou v něm články: Suchá jehla Enrica Vannuccinia (1900–1990), Josef Váchal, mezi mystikou, theosofií a okultismem, Jürgen Czaschka, člověk a umělec, o technice mezzotinty, staromilce určitě potěší Exlibris z období secese, vše s četnými ilustracemi a reprodukcí dopisu, který napsal Anselmo Bucci (1887–1955) na prázdné okraje své suché jehly z roku 1914. Na závěr je krátce o tiskaři a vydavateli bibliofilií Francovi Sciardelliovi (*1933) a jako obvykle je k číslu přiloženo podepsané originální exlibris, tentokrát od Ettora Antoniniho - linoryt na donquijotské téma. Jch

■ **GRAFIEKWERELD, No. 3. 2015,** Nizozemsko

Jako představitelé mladé generace tvůrců exlibris jsou představeny Rusky Irina Kozubová (*1981) a Maria Koliškina (*1986), Ukrajinka Marina Kupkina (*1989) a Bělorus Egor Šokoladov (*1990). Je připomenut A. I. Kalašnikov svými poštovními známkami, exlibris a plakáty. Letos zemřela nizozemská výtvarnice Elly de Koster (1948–2015); tvořila exlibris v leptu s přírodními i erotickými náměty. Chodec s holí jako námět exlibris je obsahem krátkého článku. Har Siekman (*1928) je grafikem, který se věnuje zobrazování přírody; tvoří rovněž exlibris. Malíř, kreslíř, karikaturista a politický aktivista Franz Wilhelm Meyer (1906–1957) byl nucen uprchnout před Hitlerem do USA; tvořil rovněž exlibris. S námětem motýlích milenců vytvořili ex-libris: V. Zuev, E. Hlodec a U. Turčenko.

■ **KISGRAFIKA, 2015/3,** Maďarsko
Článek zpracovaný na základě přednášky pojednává o prvních maďarských historicích exlibris, jejich sbírání a odborné literatuře. V Debrecínu byla uspořádána výstava malíře a grafika Endre Vadásze (1901–1944). Dr. Rezsö Szij (1915–2006), pastor, spisovatel, knihovník, nakladatel a sběratel exlibris byl připomenut v Národní knihovně Széchényi, kde byl hlavním knihovníkem.

■ **Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft č. 2/2015**
Na základě blízkých vztahů mezi Bavory a Rakušany, spojenými společným původem, řečí a mentalitou, jsou připomenuty významné osobnosti, které se zabývaly rovněž tvorbou exlibris: Alfred Schrötter von Kristelli (1851–1935), Marie von Baselli von Süßenberg (1862–1924), Wilma von Friedrich (1869–1963), Karl Staudinger (1874–1962), Karl Berger (1875–1932), Käthe Olshausen-Schöngerger (1881–1968), Elfriede von Coltelli (1883–1919), Norbertine Bresslern-Roth (1891–1978). T. Cernajsek podává zprávu o ukončení činnosti Slovinské exlibristické společnosti v r. 2015. ÖEG vydala publikaci: Otto Feil – ein Wiener Exlibris-Künstler (autoři: T. Cernajsek a O. Premstaller, 88 stran, cena 28 euro). Výstavy: V. Zuev a O. Feil v Bartelhausu v Pettenbachu, Erich Fröschl v galerii Steyerdorf. DEG vydala jako svoji novoročenku 2015 publikaci Die Exlibriswelt außerhalb Europas, redaktor H. Tauber, 144 strany.

■ **Nordisk Exlibris Tidsskrift 2015/3** (Severský exlibristický časopis)
K 30. výročí aktivity exlibristů v Číně byla vydána kniha s mnoha reprodukcemi exlibris. Knihu daroval výtvarník Yua Shaoying panu K. Rödelovi při příležitosti sjezdu DEG v Bad Bramstedt v letošním roce. Reprodukováno je 65 exlibris z této knihy.

■ **SELC-EXPRESS, Nr. 100/2015,** Švýcarsko
Vyšlo jubilejní sté číslo časopisu. Od čísla 44 je redaktorkou Marianne Kalt. Celé toto číslo je věnováno zobrazení zvířat na exlibris od 32 autorů. Stránky jsou doplněny čtyřveršími k exlibris.

Lgh

ZPRÁVY Z VÝBORU SSPE

■ **Výborová schůze** konaná dne **15. 9. 2015** v kanceláři AMAK v Praze za řízení předsedou K. Urbanem a při účasti pěti členů výboru. Stanovy SSPE podle nového občanského zákoníku vypracoval pan předseda K. Urban; schvalovány budou na příští valné hromadě. Tiskové štočky z archivu SSPE převzala Knihovna Národního muzea. K 15. 9. chybí členské příspěvky od asi 47 členů.
■ **Výborová schůze** konaná dne **15. 10. 2015** v kanceláři AMAK v Praze za řízení předsedou K. Urbanem a při účasti šesti členů výboru. Účastníci valné hromady, která se bude konat 19. března 2016, obdrží grafický list M. Petříka. V prodeji bude nový grafický list K. Demela. Slečna Mgr. B. Vlášková rezignovala na funkci ve výboru SSPE. Cenu SSPE na výstavě Komorní grafika v Hollaru obdrží akad. malířka D. Benešová.

Sjezd SSPE v r. 2016, který připravuje paní M. Rumlarová, se bude konat v Hradci Králové ve dnech 16. až 18. září 2016. Předseda a výbor SSPE děkují panu Ing. Janu Humplíkovi za zdařilé uspořádání letošního sjezdu SSPE v Chomutově.

■ Výborová schůze konaná dne 12. 11. 2015 v kanceláři AMAK v Praze za řízení předsedou K. Urbanem a při účasti pěti členů výboru a hosta Ing. M. Bayerové. Nové stanovy SSPE jsou k nahlédnutí a k připomínkám na www.sspe.cz; schvalovány budou na valné hromadě. V malém nákladu budou vydány soupisy exlibris M. Bauera a V. Šavla. Ke 12. 11. chybí členské příspěvky od 17 členů. Projednáváme uspořádání výstavy historických a náboženských exlibris ve Strahovském klášteře v době konání kongresu FISAE v Praze v r. 2018.

Výbor SSPE

PLACENÍ ČLENSKÝCH PŘÍSPĚVKŮ ZA ROK 2016

■ Členské příspěvky za rok 2016 se zvyšují podle usnesení valné hromady na **800 Kč** pro české členy a **1200 Kč (45 euro)** pro zahraniční členy (včetně nákladů na poštovné 400 Kč). Čeští členové, kteří dovrší v příštím roce věk 80 let a starší, platí pouze udržovací příspěvek 50 Kč jako potvrzení jejich zájmu o členství v SSPE. Čestní členové spolku členské příspěvky neplatí. Členské příspěvky je možno platit v hotovosti u pokladníka spolku, přiloženou složenkou nebo převodem na účet spolku: číslo účtu **87951/0300**, variabilní symbol = evidenční členské číslo. Do zprávy pro příjemce uvádějte: jméno – příspěvek SSPE.

Pro zasílání plateb ze zahraničí platí pro číslo účtu vedeného v euro:
IBAN: CZ02 0300 0000 0002 3224 2690, SWIFT/BIC: CEKOCZPP.

Pokud chcete být i v příštím roce členy našeho spolku, uhraďte členské příspěvky nejpozději do 31. března 2016. Pokud se rozhodnete členství ve spolku ukončit, oznamte to výboru spolku rovněž do 31. 3. 2016.

Členům, kteří nezaplatí včas členské příspěvky, pozastavíme rozesílání spolkových publikací.

Výbor SSPE

ŽIVOTNÍ JUBILEA ČLENŮ V ROCE 2016

■ **Padesát let:** 31. 1. Ing. Iveta MILFAJTOVÁ, 3. 2. René ZRNEČKO, 9. 2. Jitka ŠÁLENÁ, 7. 3. MUDr. Martina RŮŽIČKOVÁ, 23. 3. Bohuslav KRČMÁŘ, 19. 4. akademická malířka Lenka VOJTOVÁ, 20. 5. Ing. Günter HUJBER, 12. 6. Ing. Ivo VALENTA, 30. 6. Jiří MAZÁČ, 21. 9. Jan KUKUCZKA.

■ **Padesát pět let:** 10. 2. Ing. Michael GRYKSA, 25. 2. Oldřich JELEN, 18. 3. Rostislav PRÁŠEK, 7. 7. Stanislav ŠEREDA, 10. 7. Mgr. Alois SASSMANN, 19. 7. Grafik Petr MINKA, 7. 8. Ing. Jan HUMPLÍK, 21. 9. Pavel LISÁK, 17. 10. Ing. Igor CVACHO, 26. 12. RNDr. Václav KOULA.

■ **Šedesát let:** 23. 1. Petra PRAVDOVÁ, 16. 2. Ing. David KOLOUŠEK, 17. 7. Eva MUCHOVÁ, 18. 7. PhDr. Irena VORÁČKOVÁ, 21. 8. akademická malířka Jana ČAPKOVÁ, 28. 8. Ing. Libuše MACHOVÁ, 20. 10. JUDr. Zdeněk SOCHOREC, 20. 10. Ing. Jaroslav HRABEC, 21. 10. Ing. Zdeněk PILECKÝ, 8. 12. Ing. Jaromír BULANT.

■ **Šedesát pět let:** 31. 1. MUDr. Alžběta SIROTKOVÁ, 10. 3. Vladimír KUBÁNEK, 18. 3. Ing. Jiří HRUŠKA, 18. 3. Ladislav BEDNAŘÍK, 4. 4. Zuzana FOJTÍKOVÁ, 11. 4. RNDr. Ludmila DUŠKOVÁ, 21. 4. Mgr. Lýdie HLADÍKOVÁ, 23. 4. Anna KUBÍČKOVÁ, 18. 5. Jana POMYJOVÁ, 24. 5. Aleš NEVEČEŘAL, 7. 6. Ing. Jan RADOSTA, 9. 6. JUDr. Olga KŘEMENOVÁ, 13. 6. Eva ZÁMOSTNÁ, 18. 6. Petr KUTEK, 14. 7. Zdeněk CHARVÁT, 14. 7. Aleš RYBIČKA, 25. 12. Bert GROENEVELD.

■ **Sedmdesát let:** 3. 1. Dr. Petr SLUNEČKO, 23. 1. Stefan HAUSHERR, 28. 1. Jaroslav MINÁŘ, 26. 2. MUDr. Václav HEŘMAN, 6. 3. Karel PETRÁN, 28. 3. Ing. Miroslav TOMEK, 29. 6. prof. Pavel Kryštof NOVÁK, 2. 9. Ing. Marie MORAVCOVÁ, 12. 10. JUDr. Doubravka ŘEHOUŠKOVÁ, 30. 10. Ing. Jaroslav PETR.

Sedmdesát pět let: 15. 5. Hana ČERMÍNOVÁ, 21. 6. Bohumila SEDLÁČKOVÁ, 1. 7. Milada POSPÍŠILOVÁ, 30. 7. Helga BECKERBICKERICH, 14. 8. MUDr. Jaroslav NOVÁK, 17. 8. Magdalena KRUŠINOVÁ, 31. 8. Ing. Pavel CIMELA, 21. 9. Ing. Aleš PUSTĚJOVSKÝ, 9. 10. PaedDr. Oldřich PÁLENÍČEK.

■ **Osmdesát let:** 25. 1. Ing. Milan HUMPLÍK, 12. 3. Jaroslav ŠULC, 9. 6. akademický malíř Rastislav MICHAL, 29. 6. Dr. Jaroslava LIMOVÁ, 25. 7. Miroslav NEŠVERA, 14. 9. akademická malířka Hana STORCHOVÁ, 30. 9. Miloslav TOMAŠÁK, 7. 10. doc. PhDr. Felix ČERNOCH, CSc., 18. 10. doc. PhDr. Slavomil VENCL, DrSc., 30. 10. Ing. Jiří HARTMAN, 22. 11. Roland GÜNTHER, 24. 12. doc. Ing. František VANÍČEK, CSc.

■ **Osmdesát pět let:** 12. 3. doc. RNDr. Josef CHALUPSKÝ, 9. 11. akademická malířka Kateřina VÍTEČKOVÁ, 28. 12. akademický malíř Vladimír VESELÝ, 29. 12. doc. MUDr. Anna AUJEZDSKÁ.

■ **Devadesát let:** 8. 4. Ing. Vlastimil PETROVSKÝ, 15. 12. Marcel VOTLUČKA,

■ **Devadesát pět let:** 15. 3. PhDr. Mirko KAIZL, 11. 12. Vladimír PODHAJSKÝ.

Výbor SSPE všem jubilantům srdečně blahopřeje.

ZMĚNY ČLENSTVÍ

■ NOVÍ ČLENOVÉ: 30061 Leonid KURIS, Pines Str. 5, Apt. 7, 7528 Rishon Le Zion, Izrael; 30062 Maria Maddalena TUCCELLI, Via dei Frassini 9, I-00060 Formello (Roma), Itálie; 30063 Willem van de Weerd, Barmsijs 46, NL-3435 BP Nieuwegein, Nizozemsko.

■ ZMĚNA ADRESY: 10229 Mgr. Lubomír NETUŠIL, Železničního pluku 1979, 530 02 Pardubice.

■ UKONČENÍ ČLENSTVÍ NA VLASTNÍ ŽÁDOST: 30002 M. P. de Haas van Riemsdijk z Nizozemska, 10116 MUDr. Marta CHAROUSKOVÁ z Mostkovic, 10506 Mgr. Dominik MAČAS z Plzně, 30044 Dr. med Horst E. SPARKE z Německa, 10664 Jiří VLACH ze Starého Plzence, 30020 Jos van WATERSCHOOT z Nizozemska.

■ ZEMŘELI: prof. PhDr. František DVOŘÁK z Prahy († 9. 11. 2015) a Jarmil CHLÁDEK z Chrudimi († 26. 9. 2015).

**Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937
Spolek sběratelů a přátel exlibris, založený v roce 1918,
se sídlem: Zelenečská 129/34, Hloubětín (Praha 14), 198 00 Praha.
Identifikační číslo ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze,
oddíl L, vložka 237: 004 43 522, zapsáno 1. ledna 2014.
Poštovní adresa: P. O. BOX 645, 111 21 Praha 1.
IČO: 00443522. Webové stránky: www.sspe.cz.**

Číslo účtu/Konto:
87951/0300 v měně CZK, Československá obchodní banka a. s.,
Radlická 333/150, 150 57 Praha 5.

Číslo účtu/Konto:
IBAN: CZ02 0300 0000 0002 3224 2690, SWIFT/BIC: CEKOCZPP v měně EURO, Československá obchodní banka a. s., Radlická 333/150, 150 57 Praha 5.

Předseda: **Karel Urban**, Na Vyhlídce 291, 252 06 Měchenice.
E-mail: urbankm@tiscali.cz.
Telefon: 251 566 517.
Mobil: 728 150 639.

Prezenční aukce: **Ing. Milan Humplík**, Gagarinova 510/21, 360 20 Karlovy Vary.
E-mail: mi303hu@gmail.com.
Telefon: 353 225 454, 241 432 635.
Mobil: 728 342 132.

Pokladník: **PhDr. Zdeněk Němec**, Livornská 424, Horní Měcholupy, 109 00 Praha.
E-mail: zne1@seznam.cz.
Telefon: 274 787 152.
Mobil: 774 666 655.

Redaktor Knižní značky a členská evidence: **Ing. Jan Langhammer, CSc.**,
Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň.
E-mail: langhammer.jan@o2active.cz.
Telefon: 377 265 076.

Seznam příloh:
Pozvánka na valnou hromadu.

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 4/2015
Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,
Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň, e-mail: langhammer.jan@o2active.cz.
Redakční kruh: doc. RNDr. Josef Chalupský, PhDr. Jiří Ort a RNDr. Karel Žižkovský.
Jazyková korektura: Mgr. René Keller a Mgr. David Polčák.
Počítačová sazba článků a výběr obrázků: Ing. Jan Langhammer, CSc.
Grafická úprava a tisk: SOS print s. r. o., Švihovská 10, 301 00 Plzeň.
Náklad 550 výtisků.
Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris v Praze, Zelenečská 129/34, 198 00 Praha.
ISSN 1211-3840.
Rozesílá Postservis Praha.

Toto číslo vyšlo 31. 12. 2015. Redakční uzávěrka příštího vydání je 28. 2. 2016.

Oldřich Jelen, Hruškový ostrov, L1, 2014

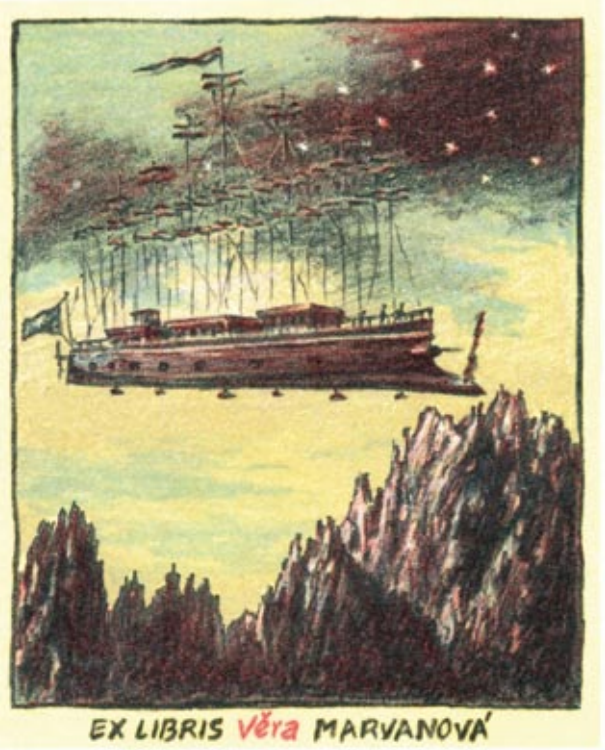

Petr Ptáček, Albatros Julia Verna, L1, 2006

Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937 Spolek sběratelů a přátel exlibris založený v roce 1918 se sídlem v Praze.

Název časopisu a logo spolku:
akademický malíř Miroslav Houra.

Obrázek na titulní straně:
Josef Werner, Sommergesang, C3+C5, 2012.